

ЕВГЕН ОБОРОНІВ

Поолімпійські міркування з перспективи

Климовичеве м. Кучетир

ЕВГЕН ОБОРОНІВ

Поолімпійські міркування з перспективи

EUGENE OBORONIW

A Retrospective Look
at
Olympics

ALU

5790 Rembrandt # 404

Montréal - Côte St. Luc, Que. H4W2V2

1985

ЕВГЕН ОБОРОНІВ

/1911 - 1983/

„Уряд УНР в 1919 році робив заходи, щоб Україна брала участь в Олімпіаді 1920 року.“

/Гл. стор. 18 /

„Москва відмовляє право виступу Україні, не зважаючи на те, що Україна має свою конституцію, свій "уряд", формальне право брати участь самостійно в усіх родах міжнародного життя. Своїм намаганням репрезентувати усі підсоветські народи одним олімпійським комітетом СРСР більшовики доказують, що Сов. Союз є найбільшою, модерною колоніальною державою, що він є імперіалістичним навіть у спорті.“

/Гл. стор. 13 /

Про початок Олімпійських Ігрищ трудно щось позитивно сказати. Він губиться в далеких сутінках історії Греції. Греки, фантазія яких створила величезну кількість чудових мітів, створили також і легенду про олімпійські ігрища. Згідно з однією з них почав їх Титан Геркулес. Король Авгій приобіцяв велику нагороду тому, хто зможе почистити його забруджені стаїні, в яких було три тисячі штук худоби, нечищеної тридцять років. Зголосився Геркулес, він змінивши біг двох річок Алфею і Пецею, пустив їх через ці стаїні і скінчив усю роботу за один день. Скупар Авгій відмовився заплатити обіцяну нагороду. Розгніваний Геркулес вбиває скупаря, дістає свою нагороду і при тій нагоді влаштовує перегони своїх чотирьох братів, започатковуючи таким чином славні ігрища.

Є ще інші легенди про початок цих ігрищ. Вони були частиною життя греків, сягають вони десь біля 1,600 років до народження Христа. Історично стверджено початок їх від 776 року до нової ери. Сліди їх находимо аж до 394 року по Хр., коли то вони були заборонені імператором Феодосієм I, як залишки поганства. Після підбиття Греції Римом, 146 р. до Хр. ігри про-

довжувалися і обидві панії брали в них участь. Ривалізація обох панії і була причиною занепаду духа Олімпіяди, бо обидві хотіли виграти за всяку ціну.

Час змагань в Греції був такий шанований, що держави-міста припиняли війни на той час, часом на цілий місяць. Жінки участі в змаганнях не могли брати, а це тому, що ігрища уважалися частинно релігійним культом. Жінок, яких приловлено на підгляданні змагань, умиртвлювалося. Згодом вони могли бути глядачами, але не учасниками. Гора Олімпі була тереном для змагань, раз тому, що на ній "меншали боги", а подруге, щоб уникнути сварок, котре місто має бути господарем Олімпіяди. Місто Олімпія — це було гарне місто. Стадіон, гіпнодром та гімнастичні залі були побудовані з чистого мarmору. Також і святині, а навіть приватні будівлі були з цього каменя. Олімпія посідала одне з семи чудес світу. Це була статуя Зевса в 40 стін високка, прикрита одежею з чистого золота. Тепер після кількох землетрусів, які змінили курс річок, Олімпія знаходиться під грубою на кількатор стін верствою піску і намулу. Окрема Олімпіада в старих часах тривала п'ять днів. Молер-

на триває два тижні. Включас вона багато різнородних родів спорту, зовсім невідомих у старих часах. Змагання тепер відбуваються в 23 ділянках спорту. Очевидно говоримо про літню Олімпіяду. Фактично с їх більше, але офіційна класифікація стільки нараховує. Історія деяких з них така цікава, що варто з нею нашим читачам заізнатися.

Однією з найцікавіших частин олімпійських змагань є т. зв. марафон, зокрема постання його. Започаткував цей біг молодий грецький рекрут Арістіон. Невеличка Греція знаходилася в смертельному змагу з могутньою Персією. В 490 році до Хр. грецькі війська під проводом Мільтіяда, після запеклого бою біля малого села Марафон перемагають персів. З вісткою про цю перемогу Арістіон пробігас віддалі 37 кілометрів від Марафону до Агорн в Атенях і зі словами на устах "радійте, ми перемогли" — падає мертвим. Щоправда, тепер марафон є значно довший, ніж проті, що його перебіг Арістіон, а саме 42.195 км.

* * *

Другим родом спорту, який викликає наше спеціальне зацікавлення — це стріляння з лука. Цікаве воно особливо як історичний факт, бо практичного застосування в наші часи майже зовсім немає. Винахід лука та його значення можна б хіба порівняти з застосуванням вогню або з винаходом колеса. Відіграло воно велику роль в процесі поступу людини. Ми знаходимо сліди вживання лука перед періодом льодовиків. Стріли з камінними наконечниками знаходимо в тілах великих передісторичних звірят, покритих льодовиком. Лук і стріла допомогла людині зберегти себе в боротьбі з величезними представниками звіринного світу. Лук відіграв також величезну роль в пізнішій боротьбі народів. Єгиптяни знали вартість лука і вміли його вживати. Жиди, наприклад, вживали праці і не могли встояти перед єгиптянами. Таємниця успіху монголів Джингіс Хаана в боротьбі з ворогами, також і нашими предками, пояснюється тим, що кіншотчик монголів умів знаменито орудувати луком. Саксонці старої Англії були здані виключно на лук, коли переможці заборонили їм вживати всякої іншої зброї. Стріляння з лука стало національним

спортом. Дерево, з якого роблено лук, було дуже популярне. Його садили де тільки було можна, щоб мати досить матеріялу на луки. Під час столітньої війни з Францією перевага англійських лучників вирішила долю цієї війни і долю Європи. Під Ажінкуртом 6,000 англійців озброєних луками, цілком знищили 85,000 французьких наїзників. Гомер намагас Уліссісові врятувати Пенелюпу від хмари надоїдливих зальотників при допомозі лука, якого вони не могли вжити.

Засадою Олімпійських Ігор є три латинські слова: "Сітіус, Альтіус, Фортіус" — скорше, вище, сильніше. Кредом стала думка французького шляхтича барона П. де Кубертена, — можна спокійно сказати, батька модерних олімпійських ігор: "Найголовнішою справою змагань не є виграти, але брати участь у цих змаганнях". Суттєвою справою в житті не є обов'язково перемогти, головним чином є чесно боротися. Олімпійські перстені, є їх п'ять: блакитний, жовтий, чорний, зелений і червоний. Кожна країна світу має один або більше цих кольорів у своїх прапорах. Разом получені вони займають центральне місце олімпійського прапора, який був запроєкто-

ваній знову таки бароном Кубертеном в 1913 році. Цей прапор був уже офіційним прапором на Олімпіаді 1920 року в Антверпені. Перстені символізують п'ять континентів світу, з'єднаних в одну олімпійську ідею.

Майже 1,500 років Олімпіади не відбувалися. Спортом майже взагалі ніхто не займався. Навіть в часах могутнього ренесансу не вдалося воскресити олімпіад. В XIX столітті було кілька спроб відновити ігрища, але вони не мали успіху. Лишень наполегливим заходам барона Кубертена треба завдячувати, що в 1896 році в Атонах відбулася перша модерна Олімпіада. Від того часу кожних чотири роки, крім часу воєн, очевидно, відбуваються олімпіади. Модерні олімпіади різняться засад-

ничо від стародавніх тим, що вони не обмежуються тільки спортом. Величезну увагу відведено також для показу досягнень на полі культури. Про це я у своїй час широко писав на сторінках нашого часопису, КФ,

Досвід, що його мав світ у зв'язку з олімпійськими ігрищами в Монреалі, буде, без сумніву, мати більший ефект на майбутність олімпійського руху.

Виявилося, що призначення господарем Олімпіади одного міста не є дуже практичне, а навіть неможливе там, де є сфедерована форма правління. Тут мусить бути ясно окреслена відповідальність центрального уряду за дозвіл в'їзду для учасників, мусить бути також окреслена моральна і фінансова відповідальність. Де є провінційні уряди, їх відповідальність повинна бути також окреслено. Олімпійські ігри — це справа усієї держави, а не одного міста. Робиться також закид гігантизму для Міжнародного Олімпійського Комітету. Це, однак, не його вина. Історія зформувала таку форму ігрищ. Певна реформа є дуже бажана в напрямку або скорочення програми, або продовження часу самої Олімпіади.

Основну мету ігрищ по-важно загрожує політичний елемент. Мета Олімпіку це насолода боротьби, боротьби особи проти особи, атлета проти атлета, а не держави проти держави. Є по-важні застереження проти

того, щоб грати гимни і вивішувати державні прапори з нагоди вручення медалі. Сам Лорд Кіланін твердить, що це веде до "національного шовінізму". На його думку, вистачає лиш олімпійський прапор і вручення медалі. Прапори й гимни підкреслюють заслугу країни а не атлета. Теперішня система навіть спроваджує олімпійські змагання до проблеми, хто є кращій — СССР чи Америка? Комунізм чи капіталізм? Але це проблема олімпійського протоколу. Змінити її не так легко, може зовсім неможливо.

Виявилось, що дуже важливою проблемою є справа покликання суддів. Їх покликається не на основі знання, не тому, що дана особа є найкращою в даній ділянці, але з політичних міркувань і з міркувань географічних районів.

Існує 21-на міжнародня спортова федерація. Вони творять олімпійську програму. В 14-ти з них беруть участь жінки. Вимагане мінімум це 15. Окрему сторінку становить справа преси. В Монреалі було зареєстрованих біля 8,000 осіб як журналісти. Дійсних журналістів, що пишуть чи говорять, було дуже мало. Це знову непотрібні кошти.

1896 року в Атенах, Греція, відбулася перша в модерних часах Олімпіада. Взяли в ній участь тільки 13 націй. З роками кількість учасників в чергових Олімпіадах постійно зростала, бо могли в них брати участь колонії, домінії, князівства. В 1960 році, отже не цілих сто років після першої олімпіади в Римі брало участь вже 97 націй.

Міжнародній Олімпійській Комітет (І.О.С.) основою своєї політики створив засаду улегнення окремих народам доступу до олімпійських змагань. Згідно з правилами Комітету, держави світу, незалежно від свого політичного положення, мають право бути членом комітету. Він іде так далеко, що приймає в членство нації, які навіть не є членами Об'єднаних Націй. Ця мудра політика олімпійського комітету створила йому великий авторитет і престиж серед народів з обмеженою в той чи в інший спосіб суверенністю. Міжнародній Олімпійській Комітет став ворогом всякої дискримінації, не зважаючи на те, якого характеру вона не була б: політична, релігійна, расова і т. д. Згідно з правилами М. О. К. кожна нація може бути членом міжнародного олімпійського комітету під

умовою, що зона можливе до участі свій олімпійській комітет та вибаче свою репрезентацію на олімпійській ігрища. Комітет цей повинен бути автономний, аполітичний і не комерційний.

Тепер, коли взяти до уваги політичне становище України і проблему її членства в ОН, кожному ясно, що Україна не отрима панія, одначе під советським-російським паненном. Не зважаючи на намагання і навіть боротьбу окремих підсоветських народів за право на самостійні виступи на Олімпіадах — Москва вперто і послідовно такого права їм відмовляє. Відмовляє право виступу також Україні, не зважаючи на те, що Україна має свою конституцію, свій „уряд“, формальне право брати участь самостійно в усіх ролах міжнародного життя. Своім намаганням репрезентувати усі підсоветські народи одним олімпійським комітетом ССРСР, большевики доказують, що Советський Союз є найбільшою, модерною колоніальною державою, що він є імперіалістичним навіть у спорті.

Перший раз українські атлети появилися на 15-ій Олімпіаді в Гельсінках, Фінляндія, 1952 року. 37 атле-

тів стали до змагу на світовій арені. Українці здобули 14 золотих медалів, властива Росія 6. На 16-ій Олімпіаді в Мельбурні, Австралія було 49 наших атлетів, вони здобули там 15 золотих медалів; для прикладу можна навести, що шведи здобули 8, а Німеччина 6. На 17-ій Олімпіаді в Римі 1960 року бере участь 47 українців — здобуваючи аж 16 золотих медалів; для порівняння варто згадати, що на пр. Мадярщина здобула 6, а Польща 4. Чергова Олімпіада — це Токіо 1974 року. Там українських спортсменів було 54. Вони здобувають 13 золотих медалів, властива Росія тільки 9. На 19-ій Олімпіаді в Мехіко, 1968 р., виступає 63 наших атлетів, здобуваючи 9 золотих медалів, Німеччина здобуває також 9, Італія тільки 3. Передостання Олімпіада 20-та була в Мюнхені, Німеччина, 1972 року. Там було 92 українців-атлетів, які здобули 13 індивідуальних медалів декілька групових. На 21-ій Олімпіаді в Монреалі — о-коло 30.

З огляду браку місця не можна згадати прізвищ усіх чемпіонів, навіть тих, що здобули золоті медалі, починаючи вже срібні і бронзові. Згадаємо тільки тих, що здобули більше як одну золоту, або встановили новий олімпійський рекорд.

До них належать: Ніна Бохарова (2), Віктор Букарін (7), Марія Гогоховська (2), Володимир Квиць — дві медалі і два олімпійські рекорди, помер на 48 році життя, в серпні 1975 року; Лариса Лувій-Латиніна (7), Ігор Рибак, олімпійський рекорд, Борис Шахлін (7), Тамара Тишкевич, олімпійський рекорд, Віра Крепкіна — олімпійський рекорд, Людмила Лисенко-Шевцова — олімпійський рекорд, Віктор Цибуленко — олімпійський рекорд, Галина Прозуменичкова — олімпійський рекорд, Леонід Жаботинський — олімпійський рекорд (2), Олександр Мелвідь (2), Лариса Петрик (2), Валерій Борсов (2).

Близькі успіхи наших українських атлетів поставили Україну на кожній Олімпіаді серед перших 10 медалістів. Серед них медалістів поважна кількість жінок. Деякі атлети здобували золоті медалі на двох, а навіть трьох Олімпіадах з черги, явище майже не бувало. Ці успіхи та олімпійська атмосфера змагань українських атлетів з'єднала тим симпатію присутніх міжнародних олімпійських спортових кіл та послужила їх бажання брати участь в Олімпіадах самостійно.

Велика кількість медалістів та нових рекордів поставили українських атлетів на почесному місці безсмертних спортсменів. Це місце буде забезпечене в українській історії як великий вклад славних українських атлетів.

Е. Оберонів

РєСє

Вже появилася книга
**UKRAINIAN OLYMPIC
CHAMPIONS**

**У книзі всі дані про
українських олімпійців.**

**158 стор. М'яка обкла-
динка — 7.50 дол.; Тверда
— 9.75 дол. Замовляти:
Smoloskyp, P.O. Box 561,
Ellicott City, Md. 21043**

* * *

УКРАЇНСЬКИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ
UKRAINIAN OLYMPIC COMMITTEE
COMITÉ OLYMPIQUE UKRAÏNIEN

Олімпіада дає величезні можливості праці для добра України. Вона дає нагоду сказати те, що хотіла б сказати Україна, але не може. Вона дає можливість бути речником України на найширшій міжнародній арені. Однак добитися поважних успіхів українці зможуть лише тоді, коли вся праця наша буде узгоджена, сцентралізована, узгодження і координація усієї нашої акції не тільки матиме вплив на її якість, але і покаже нас нашим братьям з України як спільноту зрілу, свідому великих завдань, що вона їх хоче виконати з найбільшою користю для них і для української справи на Олімпійському секторі.

Участь в олімпіаді розглядається як великий привілей і великі вирішення. Престиж цих ігор є такий великий, атракційність така сильна, що кожна нація посилає своїх дочок і синів на цю виняткову імпрезу. Наші атлети, як відомо, виступають під чужими прапорами.

Кожна олімпіада викликає велике зацікавлення серед українського громадянства. Вже уряд УНР в 1919 році робив заходи, щоб Україна брала участь в Олімпіаді 1920 року. В 1930-тих роках покликано навіть до життя український олімпійський рух на чужині. Праця олімпійського руху особливо пожвавилася в Гельсінкі на XV Олімпіяду. Рух цей домагався права для України брати самостійну, окрему участь в олімпійських іграх. Після довгих і наполегливих заходів праця Українського Олімпійського Комітету увінчалася повним успіхом. Напередодні олімпіади в Римі (1960 р.) МОК виніс рішення прихильне для України, під умовою, що на Україні повстане національний олімпійський комітет України, який виконає всі формальності, вимагані статутом МОК. Рішення має це покищо символічне значення.

З метою відповідно репрезентувати українські інтереси та організувати участь українців в акціях, зв'язаних з Олімпіадою **xxi** покликано Український Олімпійський Комітет з осідком в Монреалі, який очолює Ярослав Пришляк. Уп-

рава комітету покликала до життя такі референтури: організаційну, зовнішні і х зв'язків, технічно-оперативну, преси і інформації, культурно - мистецьку і господарську. Референтури є відповідальні за поручені їм ділянки праці комітету.

За основні завдання комітет вважає такі справи: організування постійного інформаційного бюро,...

Наладнання щоденних радіських передач олімпіади, в яких повідомлятиметься в трьох мовах про есентуальні успіхи українців-атлетів та вислідн точкувань окремих країн і України. Влаштувати пресові конференції. Давати оголошення до щоденної англо і франкомовної преси про успіхи українських спортсменів. Влаштувати здвиг української молоді. Влаштувати бенкет для визначних українських атлетів і запросити на нього есентуально, атлетів з України. Співпрацювати з балтійськими народами. Влаштувати виставку української філятелистики і нумізматики. Влаштувати виставку образотворчого мистецтва. Перевидати майменше трьома мовами книжку "Українські Олімпійські Чемпіони".

Праця олімпійського комітету важка і багатогранна. Вона зв'язана також зі значними видатками, покрити які мусить наше свідоме громадянство.

За Український
Олімпійський Комітет

Я. Пришляк
голова

Е. Оборонів
реф. преси і інформації

Українська діяльність на XXIII Олімпіаді в Лос Анджелесі

С І Ч Е Н Ь

УРЯД УНР І ОЛІМПІАДА 1984

Сан Франціско (ОУПС-УІВ)
— Перебуваючи в Каліфорнії, Голова екзильного Уряду УНР Республіки д-р Яр. Рудницький простудіював справу цьогорічних Олімпійських Ігор у Лос Анджелесі й советську в них участь. Всупереч загально прийнятій американській opinі, що підсоветські змагуни „Руссіанс” — „рашінс” репрезентуватимуть СССР, як цілість — моноліт, Голова Уряду склав меморандум на адресу Президента Міжнародного Олімпійського комітету Х. А. Самранґа й Голови Олімпійської Організаційного Комітету в Лос Анджелесі Петра Іберрота, вказуючи на основну аномалію цьогорічної Олімпіади — пляновані виступи підсоветських змагунів без їхньої національної ідентифікації як українців, білорусів, литвинів, лотишів, естонців тощо. Замість спорту — Уряд СССР провадить політику русифікації на цьому міжнародному полі, забороняючи олімпійцям виступати під власними на-

ціональними прапорами. В зв'язку з цим автор меморандуму пропонує не допустити СССР до цього-річної Олімпіади, бо ж Уряд СССР не визнає „ідентифікації й групування змагунів згідно з їхною національною приналежністю”. Тільки таким чином — пишеться в меморандумі — Уряд СССР зрозуміє, що „міжнародна спортова спільнота не годиться із імперіалістичними акціями Москви в ділянці спорту й надуживанням людських і національних прав у ньому”.

Л И П Е Н Ь

ЗАКЛИК ДО М. О. К.

Організація на Захист Прав Людини в Україні «Смолоскип» 30 липня 1984 року оголосила звернення до Міжнародного Олімпійського Комітету і його Медичної Комісії в справі розслідування смертності совєтських олімпійців. Лист підписали президент «Смолоскипу» д-р Андрій Зварун і секретар Андрій Сороковський. Лист цей і всю документацію передала МОК-ві і його Медичній Комісії делегація «Смолоскипу», до якої входили А. Сороковський, М. Снилик і О. Зінкевич

Soviet training endangers Olympians

The collage features several newspaper clippings. The largest headline is "Soviet training endangers Olympians". To its left, another headline reads "lives with steroids". To the right, a prominent headline asks "Why did Olympians die? Ukraine group blames Soviet 'experiments'". Below this, there is a sub-headline: "Soviet 'experiments' endanger Olympians?". The clippings include text fragments and two black and white portraits of men, one larger and one smaller.

ЗА УЧАСТЬ УКРАЇНИ В ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ

I

Філадельфія (ОУПС-УІБ) — з приводу закінчення ХХІІІ Олімпіади в Лос Анджелесі уряд УНР звернувся до президента Міжнародного олімпійського комітету (МОК) Х. А. Самаранча з меморандумом, в якому висловив своє вдоволення з неprisутности советських і поплентацьких змагунів у цій олімпіаді. „Тим самим відпала нагода неоколоніальній імперії — СССР виступити перед світом як монолітній державі-нації із запереченням суверенности України, Білоруси, балтійських та інших поневолених Москвою народів”.

Частинно несе вину в цьому й МОК, толеруючи й визнаючи (одно) „Національний олімпійський комітет.” для СССР — багатонаціональної держави. Уряд УНР рекомендує внести відповідні зміни у статут Міжнародного олімпійського комітету ще перед ХХІУ Олімпіадою в Сеулі в Півд. Кореї.

II

Нижче подасмо уривки зі слова Мони Снилик на відкритті пресконференції «Смолоскипу» в Лос Анджелесі 2 серпня 1984 року.

Колись ми влаштували демонстрації. Вони завжди були мирні й ніколи не були спрямовані проти спортсменів, але проти порушення Советським Союзом олімпійських принципів. Проводячи нашу діяльність, ми часто чули, що ми змішуємо політику зі спортом. Навпаки, ми глибоко переконані, що власне ми поборюємо політизацію Олімпіад, домагаючись, щоб держави не втручалися в Ігри. Як прихильники олімпійських ідеалів, включно з якнайбільшою кількістю учасників в Іграх, ми переконані, що невтручання Советського Союзу дозволило б Україні долучитися до олімпійської родини.

Ми скликали сьогоднішню пресконференцію з двох причин. Обидві зв'язані з втручанням держави в спорт, що практикує найбільший порушник олімпійського статуту — советський уряд. Ми хочемо вірити, що з огляду на політичні події останніх років, як і з огляду на теперішній

олімпійський бойкот, МОК і засоби масової інформації скоріше визнають руїницьку роллю Советського Союзу в Олімпіадах, те, на що ми звертаємо увагу впродовж років. Тому ми хочемо зосередити увагу на питанні національної дискримінації і советського колоніалізму у спорті, на недопущенні України до олімпійського руху.

Друге — з чим ми вперше виступаємо сьогодні — це приголомшливі відкриття, які вказують, що Советський Союз дослівно жертвує своїми олімпійськими спортсменами в ім'я здобуття слави і здобуття для себе міжнародного престижу.

Ми вважаємо, що це відкриття, зроблене на основі одержаних інформацій від самих советських спортсменів, є криком розпуки. Це вимагає негайного виключення Советського Союзу з Олімпійського руху.

* *

S L A V I S T I C A

A multilingual series relating to Slavic and East European languages and cultures, was founded in Augsburg, West Germany, in 1948 by J.B.Rudnyckyj, then Director of U.V.A.N.- Institute of Slavistics. In the years of 1948 - 1985 - 85 issues were published.

They are obtainable:

SLAVISTICA No.1-3,8 and 77 on xerox or microfilm from the Photoduplication Service of the Library of Congress, Washington,D.C. D.C., 20540.

SLAVISTICA No.5-7,9-76 from Ukrainian Free Academy of Sciences - UVAN, 456 Main St. Winnipeg,Man. Canada.

SLAVISTICA No.78-85 and following issues from Association de la langue ukrainienne A.L.U. 5790 Rembrandt Ave. # 404 , Montreal - Côte St.Luc, Quebec,Canada.